

anonimizētā versija

C-206/19 - 1

Lieta C-206/19

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2019. gada 5. marts

Iesniedzējtiesa:

Administratīvā rajona tiesa (Latvija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas lēmums:

2019. gada 28. februāris

Pieteicēja:

SIA „KOB”

Atbildētāja:

Madonas novada pašvaldības Administratīvo aktu strīdu komisija

Ieraksts Eiropas Savienības Tiesas	
Reģistrā ar Nr.	1108082
Luksemburgā,	- 5. 03. 2019
Fakss/e-pasts:	-
Iesniegts:	5.3.19
Sekretāra vieta, Miroslav Aleksejev Nodajas vadītājs	

[OMISSIS]

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA

RĪGAS TIESU NAMS

LĒMUMS

Rīgā 2019.gada 28.februārī

Administratīvā rajona tiesa [OMISSIS]

[tiesas sastāvs] [OMISSIS]

rakstveida procesā izskatot SIA „KOB” pieteikumu par Madonas novada pašvaldības Administratīvo aktu strīdu komisijas 2018.gada 6.aprīļa lēmuma Nr.5/2018 [OMISSIS] atzīšanu par prettiesisku,

konstatēja

Faktu izklāsts

[1] Pieteicēja SIA „KOB” ir Latvijas Republikā reģistrēta komercsabiedrība, kuras komercdarbības veids ir graudaugu (izņemot rīsu), pākšaugu un eļļas augu sēkļu audzēšana. Pieteicējas vienīgais valdes loceklis ar tiesībām pārstāvēt sabiedrību atsevišķi ir Vācijas Federatīvās Republikas pilsonis VP. Pieteicējas dalībnieki, kapitāldaļu īpašnieki, ir trīs Latvijas Republikā reģistrētas kapitālsabiedrības: SIA „FLAXAN 1”, SIA „RSSK” un SIA „SARE 1”, kuru dalībnieki ir Vācijas Federatīvās Republikas pilsoņi. SIA „KOB” patiesie labuma guvēji ir Vācijas Federatīvās Republikas pilsoņi VP un ZT.

2018.gada 10.janvārī SIA „KOB” noslēdza Nekustamā īpašuma pirkuma līgumu par zemes 8,10 ha platībā iegādi.

Saskaņā ar likuma „Par zemes privatizāciju lauku apvidos” un Ministru kabineta 2014.gada 2.decembra noteikumu Nr.748 „Noteikumi par darījumiem ar lauksaimniecības zemi” nosacījumiem pircējam 30 dienu laikā no līguma noslēgšanas un visu [Or. 2] nepieciešamo dokumentu sagādāšanas dienas jāiesniedz pašvaldībā iesniegums par darījumu ar lauksaimniecības zemi un jālūdz piekrišana zemes iegūšanai īpašumā.

Izskatot pieteicējas iesniegumu, ar Madonas novada pašvaldības Administratīvo aktu strīdu komisijas 2018.gada 6.aprīļa lēmumu [OMISSIS] atteikts SIA „KOB” iegūt īpašumā lauksaimniecības zemi.

Atteikums pamatots ar to, ka pieteicēja nav iesniegusi likuma „Par zemes privatizāciju lauku apvidos” 28.¹panta pirmās daļas 2.punkta f) apakšpunktā noteikto Savienības pilsoņa reģistrācijas apliecību un dokumentu par valsts valodas zināšanām vismaz atbilstoši B līmeņa 2. pakāpei.

Saņemot atteikumu, pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā, sākotnēji lūdzot izdot labvēlīgu administratīvo aktu – izziņu par piekrišanu lauksaimniecības zemes iegūšanai SIA „KOB” īpašumā, tad – lūdzot atzīt par prettiesisku Madonas novada pašvaldības Administratīvo aktu strīdu komisijas 2018.gada 6.aprīļa lēmumu [OMISSIS].

Pieteikumā tiesai SIA „KOB” atsaucas uz pretrunu starp starptautisko tiesību normu Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk – LESD) 18., 49. un 63.pantu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 45.pantu, un Latvijas nacionālo tiesību normu likuma „Par zemes privatizāciju lauku apvidos” 28.¹panta pirmās daļas 2.punkta f) apakšpunktu. Minētais pieteicējas ieskatā rada diskrimināciju pilsonības dēļ.

Atbildētāja [OMISSIS] pieteikumu neatzīst, norādot, ka LESD 345.pants paredz, ka Līgums par Eiropas Savienību, kā arī Līgums par Eiropas Savienības darbību nekādi neietekmē dalībvalstu tiesību aktus, kas reglamentē īpašumtiesību sistēmu,

tā rezultātā dalībvalstīm savā nacionālajā normatīvajā regulējumā ir tiesības reglamentēt īpašumtiesību sistēmu, tai skaitā, paredzēt ierobežojušus pasākumus lauksaimniecības zemes iegūšanai personas īpašumā likumdevēja noteiktā mērķa sasniegšanai, kas kalpo sevišķi svarīgām sabiedrības interesēm. Ierobežojumi ir samērīgi. Kolīzija starp nacionālo tiesību normu un starptautisko tiesību normu nepastāv.

Piemērojamās tiesību normas

Eiropas Savienības tiesību akti

[2] Saskaņā ar LESD 18.pantu, piemērojot Līgumus un neskarot tajos paredzētos īpašos noteikumus, ir aizliegta jebkāda diskriminācija pilsonības dēļ.

LESD 49.pants aizliedz ierobežojumus kādas dalībvalsts pilsoņu brīvībai veikt uzņēmējdarbību citā dalībvalstī. Tāpat aizliedz ierobežojumus attiecībā uz to, kā dalībvalstu pilsoņi, kas izveidojuši uzņēmumu kādā dalībvalstī, atver šā uzņēmuma pārstāvniecības, filiāles vai meitasuzņēmumus citās dalībvalstīs.

Brīvība veikt uzņēmējdarbību ietver tiesības sākt un izvērst darbības kā pašnodarbinātām personām, kā arī dibināt un vadīt uzņēmumus, jo īpaši sabiedrības, kas definētas 54. panta otrajā daļā, ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādus saviem pilsoņiem paredz tās valsts tiesību akti, kurā notiek šī uzņēmējdarbība, ņemot vērā šā Līguma nodaļu par kapitālu. [Or. 3]

LESD 63.panta pirmā daļa noteic, ka, ievērojot šajā nodaļā izklāstītos noteikumus, ir aizliegti visi kapitāla aprites ierobežojumi dalībvalstu, kā arī dalībvalstu un trešo valstu starpā.

Vienlaikus LESD 345.pantā ir noteikts, ka Līgumi nekādi neietekmē dalībvalstu tiesību aktus, kas reglamentē īpašumtiesību sistēmu.

Latvijas tiesību normas

[3] Likuma „Par zemes privatizāciju lauku apvidos” 28.¹panta pirmās daļas 2.punkts noteic, ka lauksaimniecībā izmantojamo zemi un zemi, kuras sastāvā dominējošā zemes lietošanas kategorija ir lauksaimniecībā izmantojamā zeme, salīdzinot tās aizņemto platību ar citām zemes lietošanas kategorijām atbilstošo darījuma objekta platību summu vai darījuma objekta sastāvā esošas atsevišķas zemes vienības platību, kā arī šo zemes īpašumu domājamo daļu (turpmāk – lauksaimniecības zeme) šā likuma 28.panta pirmajā daļā minētie darījumu subjekti var iegūt īpašumā, [ja tie ir] juridiskās personas, kas atbilst visiem šādiem nosacījumiem:

b) rakstveidā apliecina, ka šīs zemes izmantošanu lauksaimnieciskajā darbībā uzsāks gada laikā pēc tās iegādes un nodrošinās arī turpmāk, ja zeme iepriekšējā vai tekošajā gadā ir bijusi pieteikta tiešajiem maksājumiem, vai uzsāks triju gadu

laikā un nodrošinās arī turpmāk, ja zeme iepriekšējā vai tekošajā gadā nav bijusi pieteikta tiešajiem maksājumiem,

d) var norādīt patiesos labuma guvējus un apliecināt, ka visi patiesie labuma guvēji ir šā likuma 28.panta pirmās daļas 1.punktā minētās personas,

e) tām nodokļu parādu kopsumma Latvijā vai valstī, kurā šīs personas ir reģistrētas, nepārsniedz 150 *euro*,

f) ir tās kapitāldaļu īpašnieks vai īpašnieki, kuri kopā pārstāv vairāk par pusi no balsstiesīgā kapitāla sabiedrībā, un visas personas, kurām ir tiesības pārstāvēt sabiedrību, ja tās ir citu Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņi, Eiropas Ekonomikas zonas valstu vai Šveices Konfederācijas pilsoņi, ir saņēmušas Savienības pilsoņa reģistrācijas apliecību un dokumentu par valsts valodas zināšanām vismaz atbilstoši B līmeņa 2. pakāpei.

Tātad, lai juridiska persona, kuras īpašnieki un pārstāvji ir citu Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņi, iegūtu savā īpašumā lauksaimniecības zemi, tai jāiesniedz Savienības pilsoņa reģistrācijas apliecība un dokuments par valsts valodas zināšanām vismaz atbilstoši B līmeņa 2. pakāpei.

Persona, kura ir tiesīga pārstāvēt SIA „KOB”, ir tās valdes loceklis VP – Vācijas Federatīvās Republikas pilsonis. Viņam, tāpat kā SIA „KOB” kapitāldaļu īpašniekam vai īpašniekiem, kuri kopā pārstāv vairāk par pusi no balsstiesīgā kapitāla sabiedrībā, konkrētajā gadījumā arī Vācijas Federatīvās Republikas pilsoņiem, ir jāiesniedz Savienības pilsoņa reģistrācijas apliecība un dokuments par valsts valodas zināšanām vismaz atbilstoši B līmeņa 2. pakāpei.

Savienības pilsoņa reģistrācijas apliecības iegūšanas kārtība noteikta Ministru Kabineta 2011.gada 30.augusta noteikumos Nr.675 „Kārtība, kādā Savienības pilsoņi un viņu ģimenes locekļi ieceļo un uzturas Latvijā Republikā”. Saskaņā ar minēto noteikumu 25.punktu, ja Savienības pilsonis vēlas uzturēties Latvijā Republikā ilgāk par trim mēnešiem, [Or. 4] skaitot no pirmās ieceļošanas dienas, viņš reģistrējas pārvaldē un saņem reģistrācijas apliecību.

Tātad pieteicējas kapitāldaļu īpašnieki, kuri kopā pārstāv vairāk par pusi no SIA „KOB” balsstiesīgā kapitāla, kā arī visas personas, kuras ir tiesīgas pārstāvēt SIA „KOB”, Savienības pilsoņa reģistrācijas apliecību varētu saņemt pie nosacījuma, ka tie vēlas uzturēties Latvijā Republikā ilgāk par trim mēnešiem.

Savukārt valsts valodas zināšanas atbilstoši B līmeņa 2.pakāpei, kā to noteic Ministru kabineta 2009.gada 7.jūlija noteikumu Nr.733 „Noteikumi par valsts valodas zināšanu apjomu un valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību profesionālo un amata pienākumu veikšanai, pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai un Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai un valsts nodevu par valsts valodas prasmes pārbaudi” 17.4.punkts, nozīmē, ka persona spēj sarunāties par sadzīves un profesionāliem jautājumiem, skaidri formulēt un pamatot savu viedokli, lasa un saprot dažāda satura tekstus, spēj

uzrakstīt darbam nepieciešamos dokumentus (piemēram, izziņas, pārskatus, protokolus, ziņojumus, aktus), kā arī izvērstus tekstus par sadzīves un profesionālām tēmām, uztver un saprot dabiskā tempā runātus tekstus par dažādām tēmām.

Iemesli, kas liek šaubīties par Eiropas Savienības tiesību normu interpretāciju

[4] Brīvība veikt uzņēmējdarbību, kas LESD 49.pantā ir atzīta Eiropas Savienības pilsoņiem, attiecībā uz tiem ietver iespēju sākt un izvērst darbības kā pašnodarbinātām personām, kā arī dibināt un vadīt uzņēmumus ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādi tās pilsoņiem ir paredzēti uzņēmējdarbības dalībvalsts tiesību aktos. Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai LESD 49. pants tādējādi ir vērst uz to, lai nodrošinātu, ka attieksme pret visiem dalībvalsts pilsoņiem, kas nodarbojas ar uzņēmējdarbību kādā citā dalībvalstī, lai tur veiktu pašnodarbinātas personas darbību, būtu tāda pati kā pret pašu pilsoņiem, un tajā kā brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojums ir aizliegta jebkāda no valsts tiesību aktiem izrietoša diskriminācija pilsonības dēļ (*skat., piemēram, spriedumus Komisija/Francija, 270/83, EU:C:1986:37, 14. punkts, un Komisija/Beļģija, C-47/08, EU:C:2011:334, 80. punkts*).

Lai gan LESD 345.pantā, uz kuru atsaucas atbildētāja [OMISSIS] savos paskaidrojumos, ir noteikts princips par Līgumu neitralitāti attiecībā uz īpašumtiesību sistēmu dalībvalstīs, šis pants tomēr neatbrīvo dalībvalstīs pastāvošās īpašumtiesību sistēmas no LESD pamatnoteikumiem (*spriedums, 2013. gada 22. oktobris, Essent u.c., no C-105/12 līdz C-107/12, EU:C:2013:677, 29. un 36. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra, un atzinums, 2017. gada 16. maijs, 2/15 (Brīvās tirdzniecības nolīgums ar Singapūru), EU:C:2017:376, 107. punkts*).

Tādējādi, lai gan ar šo pantu netiek apstrīdētas dalībvalstu tiesības ieviest zemes īpašuma iegūšanas sistēmu, kurā ir paredzēti īpaši pasākumi, ko piemēro darījumiem ar lauksaimniecības un meža zemi, šāda sistēma nevar neaptvert tostarp nediskriminācijas normu, nedz arī normas par brīvību veikt uzņēmējdarbību un kapitāla aprites brīvību (*skat. spriedumu, 2003. gada 23. septembris, Ospelt un Schlossle Weissenberg, C-452/01, EU:C:2003:493, 24. punkts un tajā minētā judikatūra*). [Or. 5]

2017.gada 18.oktobrī publicēts Eiropas [OMISSIS] Komisijas skaidrojošais paziņojums par lauksaimniecības zemes iegādi un Eiropas Savienības tiesībām (2017/C 350/05). Komisijas Paziņojuma 2.daļas a) apakšpunktā norādīts, ka uz tiesībām iegādāties, izmantot vai atsavināt lauksaimniecības zemi attiecas LESD 63.pants, kas aizliedz visus kapitāla aprites ierobežojumus dalībvalstu starpā.

Vienlaikus Komisijas Paziņojuma 3.daļas a) apakšpunktā norādīts uz lauksaimniecības zemes īpašo raksturu. Komisijas Paziņojumā tiek norādīts, ka Eiropas Savienības tiesa ir atzinusi lauksaimniecības zemes īpašo raksturu un savos spriedumos par lauksaimniecības nekustamā īpašuma iegādi tā ir atzinusi

vairākus sabiedriskās politikas mērķus, ar ko principā var attaisnot ierobežojumus ieguldījumiem lauksaimniecības zemēs, piemēram: saglabāt lauksaimniecībā izmantojamo zemes gabalu tiešu apsaimniekošanu un nodrošināt, lai šos lauksaimniecībā izmantojamus īpašumus pārsvarā apdzīvotu un izmantotu to īpašnieki, saglabāt pastāvīgu iedzīvotāju skaitu lauku vidē un veicināt racionālu pieejamo zemes gabalu izmantošanu, cīnoties pret spiedienu nekustamā īpašuma tirgū; palielināt zemes īpašumu lielumu to ekonomiska rakstura izmantošanai, lai novērstu spekulatīvus darījumus ar zemi; saglabāt lauksaimniecības kopienas, zemes īpašumtiesību sadali, kas ļauj attīstīt dzīvotspējīgas saimniecības un apsaimniekot zaļās zonas un laukus, veicināt saprātīgu pieejamās zemes izmantošanu, cīnoties pret spiedienu uz zemes izmantojumu, novērst dabas katastrofas, kā arī uzturēt un attīstīt dzīvotspējīgu lauksaimniecību, pamatojoties uz sociālajiem un teritorijas plānošanas apsvērumiem (kas ietver tādas zemes, kas paredzēta lauksaimniecībai, saglabāšanu šādā lietošanā, un turpināt to izmantot atbilstošos apstākļos).

Nemot vērā minēto, tiesai pastāv šaubas par likuma „Par zemes privatizāciju lauku apvidos” 28.¹panta pirmās daļas 2.punkta f) apakšpunkta piemērošanu, kas noteic prasību juridiskai personai, kuras īpašnieki un pārstāvji ir citu Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņi, iesniegt Savienības pilsoņa reģistrācijas apliecību un dokumentu par valsts valodas zināšanām vismaz atbilstoši B līmeņa 2. pakāpei, lai iegūtu savā īpašumā lauksaimniecības zemi.

Līdz ar to [OMISSIS] ir uzdodams jautājums Eiropas Savienības Tiesai. Vienlaikus [OMISSIS] tiesvedība lietā apturama līdz Eiropas Savienības Tiesas prejudiciālā nolēmuma spēkā stāšanās dienai.

Pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 267.pantu, [OMISSIS] Administratīvā rajona tiesa

nolēma

Uzdot šādu prejudiciālu jautājumu Eiropas Savienības Tiesai:

Vai Eiropas Savienības tiesībām, it īpaši LESD 18., 49. un 63. pantam, ir pretrunā tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, kas noteic prasību juridiskai personai, kuras kapitāldaļu īpašnieks vai īpašnieki, kuri kopā pārstāv vairāk par pusi no balsstiesīgā kapitāla sabiedrībā, un visas personas, kurām ir tiesības pārstāvēt sabiedrību, ja tās ir citu Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņi, iesniegt Savienības pilsoņa reģistrācijas apliecību un dokumentu par valsts [Or. 6] valodas zināšanām vismaz atbilstoši B līmeņa 2. pakāpei, lai iegūtu savā īpašumā lauksaimniecības zemi.

Apturēt tiesvedību administratīvajā lietā [OMISSIS], līdz stājas spēkā Eiropas Savienības Tiesas nolēmums.

Lēmums nav pārsūdzams.

[OMISSIS]